

Hotărârea CNCD cu privire la exclusivitatea cetățeniei române pentru notari

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

HOTĂRÂREA din 14 mai 2008¹

Dosar nr.: 91/2008

Petiția nr.: 2393 din data 7 februarie 2008

Petent: E.D.

Reclamat: Uniunea Națională a Notarilor Publici din România

Obiect: discriminare instituită prin dispozițiile regulamentului din 3 septembrie 2007 de organizare și desfășurare a examenului de notar public pentru notari stagiați și a concursului pentru ocuparea locurilor vacante de notar public ce rezultă din prevederile art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 cu privire la exercitarea profesiei de notar public și a activității notariale.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petentului

I.1.1. E.D.

I.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamatului

I.2.1. Uniunea Națională a Notarilor Publici din România

II. Obiectul sesizării

2.1. Petenta solicită constatarea existenței unei situații discriminatorii creată prin dispozițiile regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de notar public pentru notari stagiați și a concursului pentru ocuparea locurilor vacante de notar public, ce decurg din prevederile art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 privind notarii publici și activitățile notariale, dispoziții care prevăd condiția deținerii exclusiv a cetățeniei române pentru exercitarea profesiei de notar public.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

3.1. Prin sesizarea înregistrată cu nr. 2393 din 7 februarie 2008 petenta arată că, potrivit regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de notar, una din condițiile ce trebuie îndeplinite de candidați este să aibă „numai cetățenia română și domiciliul în România”. Această condiție rezultă din prevederile art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 privind notarii publici și activitățile notariale, cu modificările și completările

¹ Ulterior pronunțării hotărârii, prin O.U.G. nr. 166/2008 pentru modificarea art. 16 lit. a) din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995 (M. Of. nr. 789 din 25 noiembrie 2008), s-a înlăturat cerința deținerii în exclusivitate a cetățeniei române pentru ocuparea funcției de notar public.

ulterioare, ce impune apartenența numai la cetățenia română, în vederea ocupării și exercitării profesiei de notar public.

3.2. Petenta susține că prin aplicarea acestei dispoziții legale rezultă o discriminare între cetățenii români care au exclusiv cetățenia română și cetățenii români care au și altă cetățenie, aceștia din urmă neputând să obțină calitatea de notar public, chiar dacă au domiciliul în România.

3.3. Astfel, petenta consideră că dispoziția mai sus-menționată contravine Constituției României și instrumentelor internaționale privind drepturile omului, în special Convenției europene asupra cetățeniei, adoptată la Strasbourg, la 6 noiembrie 1997, pe care România a ratificat-o prin Legea nr. 396/2002.

IV. Procedura de citare

4.1. Urmare petiției înregistrate sub nr. 2393 din 7 februarie 2008, prin adresa cu nr. 2502 din 11 februarie 2008, Colegiul Director a solicitat punctul de vedere cu privire la obiectul petiției Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România. Prin adresa înregistrată cu nr. 4304 din 18 martie 2008, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România a comunicat punctul său de vedere.

4.2. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4.3. Prin adresa cu nr. 4537 din 20 martie 2008 a fost citată petenta. Prin adresa nr. 4536 din 20 martie 2008 a fost citată Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, prin reprezentant. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 22 aprilie 2008.

4.4. În cadrul ședinței de audieri din data de 22 aprilie 2008, s-a ridicat din oficiu excepția de necompetență materială a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, raportat la petiția astfel cum este formulată coroborat la prevederile art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 privind notarii publici și activitățile notariale.

4.5. Prin adresa nr. 6407 din 5 mai 2008, petenta a comunicat concluzii scrise în susținerea petiției și față de excepția de necompetență invocată de CNCD.

4.6. Prin adresa nr. 6271 din 24 aprilie 2008, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România a comunicat note scrise cu privire la petiție și excepția de necompetență a CNCD.

V. Susținerile părților

5.1. Susținerile petentei

5.1.1. Pe fond, petenta invocă prevederile art. 5 alin. (1) lit. b) din Regulamentul de organizare și desfășurare a examenului de notar public pentru notarii stagieri și ale concursului pentru ocuparea locurilor vacante de notar public, considerând că cerința apartenenței numai la cetățenia română este discriminatorie. Petenta arată că această condiție rezultă din art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 care prevede că: „Notar public poate fi cel care îndeplinește următoarele condiții: are numai cetățenie română și domiciliul în România (...)”.

5.1.2. Petenta susține că această condiție este discriminatorie pentru persoanele care au dublă cetățenie. În acest sens, invocă prevederile Constituției României, republicată, care la art. 16 parag. 1 prevede: „Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”. Singura excepție de la regula interzicerii oricărei discriminări este prevăzută la parag. 3 al aceluiași articol, potrivit căruia: „Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în România (.....)”. Prin urmare, petenta consideră că singura excepție este cea prevăzută pentru funcțiile și demnitățile publice, caz în care, în condițiile legii, este posibilă situația în care cetățenii români cu domiciliul în străinătate să nu poată să ocupe astfel de funcții de demnitate publică.

5.1.3. Condiția deținerii în exclusivitate a cetățeniei române pentru a deveni notar public contravine și instrumentelor internaționale privind drepturile omului. Astfel, potrivit prevederilor art. 17 parag. 1 din Convenția europeană asupra cetățeniei, cetățeanul unui stat parte care deține și cetățenia unui alt stat se bucură pe teritoriul statului parte unde domiciliază de aceleași drepturi și obligații ca orice alți cetățeni ai statului parte. Această reglementare garantează în mod neechivoc drepturi egale tuturor cetățenilor care domiciliază pe teritoriul unui stat parte, indiferent dacă aceștia sunt doar cetățeni ai statului respectiv sau dețin și cetățenia altor state.

5.1.4. De asemenea, potrivit prevederilor art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără discriminare și fără restricții nerezonabile, de a lua parte la conducerea treburilor publice [lit. a)] și de a avea acces, în condițiile generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa [lit. a)].

5.1.5. Petenta arată totodată că dispoziția menționată din Regulamentul de organizare și desfășurare a examenului de notar public pentru notarii stagiați și a concursului pentru ocuparea locurilor vacante de notar public contravine și prevederilor O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (art. 1 parag. 2) și întrunește elementele necesare pentru a fi considerată drept „discriminare” în sensul acestei ordonanțe (art. 2 parag.1).

5.1.5. Față de aceste aspecte, petenta solicită întreprinderea demersurilor necesare pentru modificarea regulamentului în cauză, în sensul eliminării condiției deținerii în exclusivitate a cetățeniei române și întreprinderea măsurilor necesare pentru amendarea Legii nr. 36/1995 pentru a se înlătura cauza de neconstituționalitate și de neconformitate cu tratatele internaționale privind drepturile omului.

5.2. Susținerile petentei, cu privire la excepția de necompetență materială a CNCD, raportat la art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 privind notarii publici și activitățile notariale

5.2.1. Petenta susține că, potrivit art. 19 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, „Consiliul își exercită atribuțiile în următoarele domenii: a) prevenirea faptelor de discriminare (...)”. Prin urmare, chiar și în cazul unei interpretări restrictive a înțelesului termenului „fapt de discriminare” (limitat la acele situații care acoperă doar fapte concrete), competența CNCD de a soluționa petiția există de plin drept, ca o expresie a rolului preventiv al acestui organism.

5.2.2. Petenta învederează faptul că adoptarea de Uniunea Națională a Notarilor Publici din România a Regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de

notar public pentru notarii stagiași și a concursului pentru ocuparea locurilor vacante de notar public, publicat în M. Of. nr. 611 din 4 septembrie 2007, care prevede condiția exclusivității cetățeniei române pentru exercitarea profesiei de notar public se încadrează ea însăși în ipotezele prevăzute la art. 2 din O.G. nr. 137/2000.

5.2.3. De asemenea, petenta susține că, în prezent, nu există dispoziții legale aplicabile care să permită interzicerea accesului în profesiunea notarială a cetățenilor români cu domiciliul în România care au și altă cetățenie, din următoarele considerente: potrivit art. 20 din Constituția României, republicată, care prevede, la parag. 2, că „dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile”, dispozițiile Convenției europene asupra cetățeniei au prioritate față de dispozițiile contrare din Legea nr. 36/1995 privind notarii publici și activitățile notariale. Aceeași interpretare rezultă și din art. 31 alin. (2) și (5) din Legea nr. 590/2003 a tratatelor, care prevăd că, „aplicarea și respectarea dispozițiilor tratatelor în vigoare reprezintă o obligație pentru toate autoritățile statului român, inclusiv autoritatea judecătorească, precum și pentru persoanele fizice și juridice române sau aflate pe teritoriul României” și că „prevederile legislative interne nu pot fi invocate pentru a justifica neexecutarea dispozițiilor unui tratat în vigoare” – consacrand, astfel, principiul supremației dreptului internațional față de dreptul intern.

În același timp, Legea nr. 36/1995 este anterioară modificării Constituției României din anul 2003, modificare care a fost tocmai în sensul eliminării condiției exclusivității cetățeniei române și a domiciliului în România pentru ocuparea funcțiilor și demnităților publice – astfel că se poate susține că prevederile în cauză din legea mai sus-menționată au fost modificate implicit.

5.2.4. În concluzie, petenta susține că CNCD are competența materială de a soluționa petiția transmisă, atât în exercitarea rolului său preventiv (prevenirea apariției unor situații concrete de discriminare în aplicarea regulamentului menționat) cât și a celui sancționator (sancționarea adoptării Regulamentului, care în sine constituie un fapt de discriminare nejustificat legal).

5.3. Susținerile Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România

5.3.1. Uniunea Națională a Notarilor Publici din România susține că, prin importanța activității sale, notarul public îndeplinește un serviciu de interes public, actele încheiate de acesta fiind de autoritate publică (art. 3 și art. 4 din Legea nr. 36/1995).

5.3.2. Convenția europeană a drepturilor omului nu garantează libertatea de acces la o anumită profesie, deoarece același tratament este aplicat tuturor persoanelor ce doresc accesul la profesia respectivă.

5.3.3. Uniunea Națională a Notarilor Publici din România apreciază cerința Legii nr. 36/1995, respectiv a Regulamentului de concurs ca fiind o „restricție rezonabilă”, impusă de importanța actelor emise și investigarea acestora cu autoritate.

5.3.4. Ca argumente legislative europene, Uniunea notarilor publici invocă art. 6 (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană care prevede: „Uniunea respectă identitatea națională a statelor membre”. Astfel, este la libera alegere a fiecărui stat membru modul în care își stabilește organizarea statală. În materie administrativă sau jurisdicțională, el poate să delege prerogativele autorității sale publice, iar pentru îndeplinirea sarcinilor sale, să se folosească de organele sale sau, în interesul unui „stat suplu”, să acorde

încrederea sa unor organisme care se auto-administrează sau care sunt investite să îndeplinească aceste sarcini.

5.3.5. Exercitând o funcție de autoritate, notarul public are obligația de loialitate față de statul care l-a investit cu autoritatea publică, astfel autoritatea publică este indisolubil legată de cetățenia acelui stat, pentru a se pune în discuție, chiar ipotetic, cărui stat îi va datora această loialitate.

5.3.6. Totodată, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România arată că art. 45 din Tratatul CE prevede: „activitățile care presupun exercitarea autorității publice sunt exceptate de la aplicarea uneia din cele patru libertăți fundamentale, și anume libera circulație a persoanelor, iar în cadrul acestei libertăți, se are în vedere dreptul de stabilire”.

5.3.7. În ceea ce privește competențele notarilor, trebuie menționat că principala atribuție a acestora este autentificarea actelor. Actele autentice au forța probantă deplină cu excepția cazului înscrierii în fals. De asemenea, o altă atribuție importantă a notarilor publici este aceea de a stabili impozitele asupra tranzacțiilor imobiliare și asupra succesiunilor, de a colecta aceste impozite și de ale transfera la bugetul de stat și la bugetele autorităților locale.

5.3.8. De asemenea, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România arată că aspectele sesizate de către petentă au făcut deja obiectul unor dezbateri comune între reprezentanții Ministerului Justiției, ai Departamentului de Afaceri Externe de pe lângă Guvernul României și a Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România, dezbateri privind solicitarea Comisiei Europene adresată Statului român referitoare la renunțarea la condiția naționalității pentru accesul în profesia de notar public. În acest sens, Uniunea arată că punctul de vedere unanim a fost acela de a se menține condiția naționalității, întrucât notarul public, prin activitatea sa, exercită un serviciu de interes public, iar actele sale sunt de autoritate publică.

5.4. Susținerile Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România cu privire la excepția de necompetență materială a CNCD, raportat la art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 privind notarii publici și activitățile notariale

5.4.1. Competența este definită în doctrina juridică ca fiind aptitudinea recunoscută de lege unei instanțe judecătorești, unui alt organ de jurisdicție sau cu activitate jurisdicțională de a judeca un anumit litigiu.

5.4.2. În considerarea dispozițiilor procedurale privitoare la caracterul regulilor de competență, competența materială sau de atribuțiune este absolută, ceea ce înseamnă că instituția sesizată, respectiv Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării nu are dreptul de a soluționa o cauză dată în competența exclusivă a unei alte instanțe.

5.4.3. Excepția de neconstituționalitate este esențialmente o excepție de ordine publică, peste care organul jurisdicțional sesizat inițial nu poate trece, astfel încât concluziile Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România sunt de admitere a excepției de necompetență materială a CNCD.

VI. Motivele de fapt și de drept

6.1. În fapt, Colegiul Director reține că petenta solicită constatarea existenței unei situații discriminatorii create prin dispozițiile regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de notar public pentru notari stagiați și a concursului pentru

ocuparea locurilor vacante de notar public, ce decurg din prevederile art. 16 lit. a) din Legea nr. 36/1995 privind notarii publici și activitățile notariale, dispoziții care prevăd condiția deținerii exclusiv a cetățeniei române pentru exercitarea profesiei de notar public.

6.2. În drept, Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului care, legat de art. 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenție, atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile în materie beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă².

6.3. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv³.

6.4. Reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2 alin. (1), deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2 alin. (1), și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme, pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

6.5. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat prin jurisprudența sa că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (22 octombrie 1996, *Stubbings et autres v. Royaume-Uni*, parag. 75).

6.6. Având în vedere aspectele de mai sus, precum și petiția dată, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării trebuie să analizeze în

² A se vedea CEDH, 18 februarie 1991, *Fredin v. Suede*, parag. 60; 23 iunie 1993, *Hoffman v. Autriche*, parag. 31; 28 septembrie 1995, *Spadea et Scalabrino v. Italie*; 22 octombrie 1996, *Stubbings et autres v. Royaume-Uni*, parag. 75.

³ A se vedea *Sermide SpA v. Cassa Conguaglio Zucchero and others*, Cauza 106/83, 1984 ECR 4209, parag. 28; *Koinopraxia Enoseon Georgikon Synetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) v. Council of the European Union and Commission of the European Communities*, Cauza C-146/91, 1994, ECR I-4199; Cauza C-189/01, *Jippes and others*, 2001, ECR I-5689, parag. 129; Cauza C-149/96, *Portugal v. Council*, 1999, ECR I-8395, parag. 91.

ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată.

6.7. Colegiul Director, raportat la obiectul sesizărilor analizează în ce măsură obiectul acestora este de natură să cadă sub incidența art. 2 al O.G. nr. 137/2000, republicată, sub aspectul scopului sau efectului creat care a dat naștere sau nu unei circumstanțe concretizate generic în restricție, excludere, deosebire, preferință și care, circumstanțiat la situația petentei (petentului)/petenților (petentelor), *ipso facto*, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane care se află în situații analoge sau comparabile, datorită unor criterii determinate și care are ca scop sau ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

6.8. Coroborat obiectului petiției deduse soluționării, astfel cum este formulat, Colegiul Director observă că, în fapt, petenta sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la o situație care decurge *ipso jure* din prevederile Legii nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale, cu modificările și completările ulterioare. Însăși petenta arată în petiția sa că „una din condițiile care trebuie îndeplinite de candidații care doresc să participe la concursul respectiv este depunerea unei declarații pe proprie răspundere potrivit căreia candidații au numai cetățenia română și domiciliul în România (Titlul II, Capitol II, art. 21 parag. 2). Această condiție, arată *expresis verbis* petenta, „rezultă din prevederile Legii nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale, cu modificările ulterioare, care la art. 16 lit. a) teza întâi cuprinde o prevedere similară – i.e. notarul public poate fi cel care îndeplinește următoarele condiții: a) are numai cetățenia română și domiciliul în România (...)” (în acest sens, a se vedea și *infra*, parag. 5.1.1.). Petenta arată că „dispoziția legală mai sus-menționată contravine Constituției României” adăugând că „în aplicarea art. 20 parag. 2 din Constituție și în considerarea faptului că art. 16 lit. a) teza întâi din legea nr. 36/1995 contravine Constituției României, Convenției europene asupra cetățeniei și Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice solicită întreprinderea demersurilor necesare pentru modificarea regulamentului în cauză, în sensul eliminării condiției deținerii în exclusivitate a cetățeniei române și întreprinderea măsurilor necesare pentru amendarea Legii nr. 36/1995 pentru a se înlătura cauza de neconstituționalitate și de neconformitate cu tratatele internaționale privind drepturile omului” (a se vedea în acest sens *infra*, parag. 5.1.2., 5.1.3., 5.1.5.).

6.9. Or, din acest punct de vedere Colegiul Director, sub aspectul incidenței art. 2 al O.G. nr. 137/2000, republicată, este de opinie că împrejurarea nașterii tratamentului ipotetic diferit decurge *sui generis* din prevederile Legii nr. 36/1995, cu modificările și completările ulterioare. În fapt, în exercitarea competențelor sale, Colegiul Director este chemat să se pronunțe cu privire la o circumstanță generică ce decurge dintr-un act normativ, în speță art. 16, prevedere ce instituie discriminări, în opinia petentei, în contradicție cu dispozițiile art. 16 din Constituția României.

6.10. Însă, plângerea astfel cum este formulată, precum și susținerile petentei nu sunt de natură a evidenția niciun element de fapt care ar permite sub aspectul scopului sau efectului creat reținerea unui comportament factual de restricție, preferință, excludere sau deosebire aplicat direct petentei, în raport cu persoane aflate în situații analoge,

datorită unui criteriu determinat și care a avut drept consecință juridică afectarea unui drept prevăzut de lege în beneficiul său.

6.11. Este adevărat că petenta invocă circumstanța adoptării însăși a regulamentului ce poate fi considerată, în opinia sa, un fapt de discriminare, însă în considerarea acestor susțineri, *de plano*, Colegiul Director este de opinie că adoptarea regulamentului și, subsecvent, condițiile pentru îndeplinirea funcției de notar public reprezintă indisolubil consecința aplicării prevederilor Legii nr. 36/1995. Or, circumstanța tratamentului discriminatoriu invocat în cauză nu decurge dintr-o împrejurare de fapt imputabilă reclamatei ori comisiei pentru verificarea condițiilor de înscriere la concursul de notar public, cât decurge *ipso jure* din prevederile Legii nr. 36/1995.

6.12. În raport de plângerea formulată și susținerile petentei, în opinia Colegiului Director nu se poate reține o împrejurare *ipso facto* aplicată la situația particulară a petentei, spre exemplu respingerea dosarului de înscriere la concurs, ceea ce ar putea determina eventuala incidență a unui comportament de natura celor reglementate de prevederile O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, sau o eventuală răspundere contravențională, după caz.

6.13. Or, astfel cum a reținut și Curtea Constituțională în Decizia nr. 1.011 din 8 noiembrie 2007, publicată în M. Of. nr. 809 din 27 noiembrie 2007, „O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare este o reglementare specială care stabilește comportamentele considerate discriminatorii în viziunea legiuitorului și creează mecanismele prin care orice tip de discriminare poate fi sancționat și eliminat”. Curtea Constituțională arată în mod explicit că „actul normativ criticat sancționează contravențional orice deosebire, excludere, restricție sau preferință care are ca scop ori efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în domeniul politic, economic, social și cultural ori în orice alte domenii ale vieții publice, dacă deosebirea, excluderea, restricția sau preferința se datorează apartenenței la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, respectiv convingerilor, sexului sau orientării sexuale ori apartenenței la o categorie defavorizată”.

6.14. Corelativ obiectului petiției și raportat la discriminarea instituită, în opinia petentei, prin prevederile art. 16 din Legea nr. 36/1995, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum a statuat în jurisprudența sa, Colegiul Director nu analizează modul de stabilire *sui generis* prin lege a unor drepturi în favoarea unor categorii de persoane în mod diferit față de alte categorii ori nereglementarea de legiuitor a unor aspecte care țin de statutul unei persoane sau categorii de persoane. Din acest punct de vedere, examinarea soluțiilor legislative *per se* alese de către legiuitor și conformitatea acestora cu principiul egalității statuat în Constituția României revine Curții Constituționale.

6.15. De altfel, Curtea Constituțională s-a pronunțat în repetate rânduri cu privire la dispozițiile art. 16 din Legea nr. 36/1995, între altele prin Decizia nr. 44 din 2 mai 1995 cu privire la constituționalitatea art. 16 lit. b) și g) din Legea notarilor publici și a activității notariale, publicată în M. Of. nr. 92 din 16 mai 1995, Decizia nr. 83 din 30 aprilie 1997 referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 15 alin. (1), art. 28 alin. (2) lit. b), art. 105 alin. (1)-(3) și art. 109 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, publicată în M. Of. nr. 199 din 19 august 1997, Decizia nr. 22 din 12 ianuarie 2006 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. (1) și (2), art. 16 lit. g) și art. 26 din Legea notarilor publici

și a activității notariale nr. 36/1995, publicată în M. Of. nr. 134 din 13 februarie 2006 și altele.

6.16. În raport cu aceste considerente, Colegiul Director va admite excepția necompetenței materiale a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării invocate în cauză din oficiu.

6.17. Pe de altă parte, Colegiul Director este de opinie că în materia specifică a nediscriminării, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării poate să adopte puncte de vedere, reprezentând opinii cu caracter de îndrumare, fără forță juridică obligatorie, cu privire la aplicarea principiului nediscriminării.

Această activitate trebuie înțeleasă în virtutea rolului specific îndeplinit de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și a prevederilor speciale cuprinse în O.G. nr. 137/2000, republicată, precum și în sensul dispozițiilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, a Recomandării Generale nr. 2 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (din cadrul Consiliului Europei) privind instituțiile specializate pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitism și intoleranță la nivel național și a Recomandării nr. 7 privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale, precum și a Rezoluției Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 48/134 din 1993 privind instituțiile naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului.

6.18. Astfel, potrivit Directivei Consiliului Uniunii Europene 2000/43/CE, Capitolul III, art. 13, „Statele membre trebuie să desemneze un organism sau organisme pentru promovarea tratamentului egal al tuturor persoanelor, fără discriminare pe criteriul originii rasiale sau etnice (...)”. Potrivit alin. (2) al art. 13, „Statele membre trebuie să se asigure că în competența acestor organisme se include: (...) – elaborarea de recomandări cu privire la orice chestiuni legate de discriminare”.

Potrivit Recomandării Generale nr. 2 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, Capitol C., lit. i), organismele specializate trebuie să aibă între competențe și emiterea de „opinii referitoare la normele de practică anti-discriminare din domeniile specifice”, iar potrivit Recomandării Generale nr. 7 privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale, Capitol V. Dispoziții comune, parag. 25, „competențele organismului specializat trebuie să includă dreptul de a monitoriza legislația și de a acorda consultanță puterii legislative și executive”. În acest sens, Memorandumul explicativ al Recomandării, la parag. 53 arată că „organismul național specializat trebuie să dețină competența de a formula recomandări autorităților executive și legislative privind ameliorarea legislației, reglementărilor și a practicii”.

Potrivit Rezoluției Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 48/134 din 1993 privind instituțiile naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului, Capitolul Competențe și responsabilități, pct. 3 lit. a) pct. (i) și lit. b), instituția națională trebuie să aibă competențe, între altele, în „emitere de opinii, recomandări, propuneri și rapoarte în orice chestiuni referitoare la promovarea și protecția drepturilor omului”.

6.19. În opinia Colegiului Director, dispozițiile speciale consacrate în special la nivelul Uniunii Europene, precum și a Consiliului Europei și a Organizației Națiunilor Unite, în materia instituțiilor specializate în domeniul drepturilor omului și în mod deosebit în domeniul nediscriminării, au fost receptate de legiuitorul român, prin

Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, publicată în M. Of. nr. 626 din 20 iulie 2006 care transpune prevederile Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

6.20. Potrivit art. 16 din O.G. nr. 137/2000, republicată, „Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, este autoritatea de stat în domeniul discriminării, autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar și totodată garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte”. Potrivit art. 18 alin. (1), „Consiliul este responsabil cu aplicarea și controlul respectării prevederilor prezentei legi în domeniul sau de activitate, precum și în ceea ce privește armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative care contravin principiului nediscriminării”. Iar, potrivit art. 19 alin. (1), „În vederea combaterii faptelor de discriminare, Consiliul își exercită atribuțiile în următoarele domenii: a) prevenirea faptelor de discriminare; b) medierea faptelor de discriminare; c) investigarea, constatarea și sancționarea faptelor de discriminare; d) monitorizarea cazurilor de discriminare; e) acordarea de asistență de specialitate victimelor discriminării”.

6.21. Or, în interpretarea coroborată a prevederilor art. 16, art. 18 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul Director este de opinie că, *lato sensu*, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării are atribuții de natură a justifica formularea unor puncte de vedere, opinii sau recomandări cu caracter de îndrumare, fără forță juridică obligatorie, circumscrise analizei principiului nediscriminării.

6.22. Din perspectiva emiterii unui astfel de punct de vedere, sub aspectul principiului nediscriminării relativ la prevederile art. 16 lit. a), teza întâi, Colegiul Director este de opinie că ar putea fi reținută incidența principiului egalității. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, legat de art. 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenție, atunci când se induce distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă⁴. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv⁵.

⁴ A se vedea CEDH, 18 februarie 1991, *Fredin v. Suede*, parag. 60; 23 iunie 1993, *Hoffman v. Austria*, parag. 31; 28 septembrie 1995, *Spadea et Scalabrino v. Italia*; 22 octombrie 1996, *Stubbings et autres v. Royaume-Uni*, parag. 75.

⁵ A se vedea: *Sermide SpA v. Cassa Conguaglio Zucchero and others*, Cauza 106/83. 1984, ECR 4209, parag. 28; *Koinopraxia Enoseon Georgikon Synetairismon Diacheir iseos*

6.23. Din prisma acestor considerente, Colegiul observă că potrivit art. 16 din Legea nr. 36/1995, cu modificările și completările ulterioare, „Notar public poate fi cel care îndeplinește următoarele condiții:

- a) are numai cetățenia română și domiciliul în România și are capacitatea de exercițiu al drepturilor civile;
- b) este licențiat în drept – științe juridice – sau doctor în drept;
- c) nu are antecedente penale;
- d) se bucură de o bună reputație;
- e) cunoaște limba română;
- f) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției;
- g) a îndeplinit timp de 2 ani funcția de notar stagiar și a promovat examenul de notar public sau a exercitat timp de 5 ani funcția de notar, judecător, procuror, avocat sau o altă funcție de specialitate juridică și dovedește cunoștințele necesare funcției de notar public, prin promovarea unui concurs organizat, potrivit regulamentului de aplicare a prezentei legi, de Consiliul Uniunii Naționale a Notarilor Publici.

În raport cu prevederile art. 16 din Legea nr. 36/1995, Colegiul este de opinie că statutul profesiei de notar public trebuie privit din prisma prevederilor art. 3 și art. 4 din Legea nr. 36/1995 care prevăd că „Notarul public este investit să îndeplinească un serviciu de interes public și are statutul unei funcții autonome”, respectiv „Actul îndeplinit de notarul public, purtând sigiliul și semnătura acestuia, este de autoritate publică și are forța probantă prevăzută de lege”. Astfel, apare ca firească concluzia că activitatea notarială implică exercițiul autorității de stat în desfășurarea unui segment de activități circumscrise autentificării actelor, procedurii succesoriale ori de calculare sau colectare a impozitelor.

6.24. Pornind de la premisa exercitării unui serviciu de interes public, respectiv al exercițiului autorității de stat, Colegiul ia act de Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare care, în art. 2 alin. (1), dispune că „Funcția publică reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administrația publică centrală, administrația publică locală și autoritățile administrative autonome”. De asemenea, art. 2 alin. (3) dispune că „Activitățile desfășurate de funcționarii publici, care implică exercitarea prerogativelor de putere publică, sunt următoarele: a) punerea în executare a legilor și a celorlalte acte normative; b) elaborarea proiectelor de acte normative și a altor reglementări specifice autorității sau instituției publice, precum și asigurarea avizării acestora; c) elaborarea proiectelor politicilor și strategiilor, a programelor, a studiilor, analizelor și statisticilor necesare realizării și implementării politicilor publice, precum și a documentației necesare executării legilor, în vederea realizării competenței autorității sau instituției publice; d) consilierea, controlul și auditul public intern; e) gestionarea resurselor umane și a resurselor financiare; f) colectarea creanțelor bugetare; g) reprezentarea intereselor autorității sau instituției publice în raporturile acesteia cu persoane fizice sau juridice de drept public sau privat, din țara și străinătate, în limita competențelor stabilite de conducătorul autorității sau instituției publice, precum și reprezentarea în justiție a

Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, Cauza C-146/91, 1994, ECR I-4199; Cauza C-189/01 *Jippes and others*, 2001, ECR I-5689, parag. 129; Cauza C-149/96, *Portugal v. Council*, 1999, ECR I-8395 parag. 91.

autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea; h) realizarea de activități în conformitate cu strategia de informatizare a administrației publice”.

Potrivit art. 8 din Legea nr. 188/1999, cu modificările și completările ulterioare: „(1) Funcțiile publice de stat sunt funcțiile publice stabilite și avizate, potrivit legii, în cadrul ministerelor, organelor de specialitate ale administrației publice centrale, precum și în cadrul autorităților administrative autonome.

(2) Funcțiile publice teritoriale sunt funcțiile publice stabilite și avizate, potrivit legii, în cadrul instituției prefectului, serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale.

(3) Funcțiile publice locale sunt funcțiile publice stabilite și avizate, potrivit legii, în cadrul aparatului propriu al autorităților administrației publice locale și al instituțiilor publice subordonate acestora”.

Colegiul observă că art. 54 stabilește condițiile care trebuie îndeplinite pentru a ocupa o funcție publică, potrivit Legii nr. 188/1999, cu modificările și completările ulterioare, astfel că:

„Poate ocupa o funcție publică persoana care îndeplinește următoarele condiții:

- a) are cetățenia română și domiciliul în România;
- b) cunoaște limba română, scris și vorbit;
- c) are vârsta de minimum 18 ani împliniți;
- d) are capacitate deplină de exercițiu;
- e) are o stare de sănătate corespunzătoare funcției publice pentru care candidează, atestată pe bază de examen medical de specialitate;
- f) îndeplinește condițiile de studii prevăzute de lege pentru funcția publică;
- g) îndeplinește condițiile specifice pentru ocuparea funcției publice;
- h) nu a fost condamnată pentru săvârșirea unei infracțiuni contra umanității, contra statului sau contra autorității, de serviciu sau în legătură cu serviciul, care împiedică înfăptuirea justiției, de fals ori a unor fapte de corupție sau a unei infracțiuni săvârșite cu intenție, care ar face-o incompatibilă cu exercitarea funcției publice, cu excepția situației în care a intervenit reabilitarea;
- i) nu a fost destituită dintr-o funcție publică sau nu i-a încetat contractul individual de muncă pentru motive disciplinare în ultimii 7 ani;
- j) nu a desfășurat activitate de poliție politică, astfel cum este definită prin lege.

6.25. În aceeași ordine de idei, Colegiul Director ia act de Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, cu modificările și completările ulterioare, care dispune în art. 2 alin. (1) și alin. (2) că „Executorii judecătorești sunt investiți să îndeplinească un serviciu de interes public”, iar „Actul îndeplinit de executorul judecătoresc, în limitele competențelor legale, purtând ștampila și semnătura acestuia, precum și numărul de înregistrare și data, este act de autoritate publică și are forță probantă prevăzută de lege”.

Colegiul observă că art. 15 din Legea nr. 188/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 332/2006, stabilește condițiile ce trebuie îndeplinite pentru ocuparea funcției de executor judecătoresc, astfel că „executor judecătoresc poate fi persoana care îndeplinește următoarele condiții:

- a) are cetățenia română și domiciliul în România;
- b) are capacitatea deplină de exercițiu;
- c) este licențiată în drept;

d) nu are antecedente penale și se bucură de o bună reputație;
e) cunoaște limba română;
f) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției;
g) a îndeplinit timp de 2 ani funcția de executor judecătoresc stagiar și a promovat examenul de definitivat sau, după caz, a exercitat timp de 3 ani o funcție de specialitate juridică și a promovat concursul sau examenul de admitere în profesie. Sunt scutite de examen persoanele care au exercitat timp de 5 ani funcția de judecător, procuror sau avocat, cu condiția să fi promovat examenul de definitivat în profesia din care provin”.

6.26. De asemenea, Colegiul ia act de Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care definește în art. 1 magistratura ca „activitatea judiciară desfășurată de judecători în scopul îndeplinirii justiției și de procurori în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor”.

Prevederile art. 12, art. 13 și art. 14 din Legea nr. 303/2004, cu modificările și completările ulterioare, stabilesc admiterea în magistratură, precum și condițiile ce trebuiesc îndeplinite pentru participarea la concursul în vederea admiterii la Institutul Național al Magistraturii. În acest sens, art. 14 alin. (2) dispune:

„La concursul pentru admiterea la Institutul Național al Magistraturii se poate înscrie persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- a) are cetățenia română, domiciliul în România și capacitate deplină de exercițiu;
- b) este licențiată în drept;
- c) nu are antecedente penale sau cazier fiscal;
- d) cunoaște limba română;
- e) este aptă, din punct de vedere medical și psihologic, pentru exercitarea funcției.

Comisia medicală se numește prin ordin comun al ministrului justiției și al ministrului sănătății.

6.27. Sub aspectul principiului egalității consacrat în art. 16 din Constituția României, Colegiul ia act că potrivit legii fundamentale, astfel cum a fost adoptată la 21 noiembrie 2001 și aprobată prin referendum la 8 decembrie 1991:

„(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate de persoanele care au numai cetățenia română și domiciliul în țară”.

Colegiul observă că alin. (3) al art. 16 a fost modificat prin art. I pct. 7 din Legea nr. 429/2003 de revizuire a Constituției, publicată în M. Of. nr. 758 din 29 octombrie 2003. Potrivit art. 16 alin. (3), astfel cum a fost modificat, „Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități”.

6.28. În acest sens, legea fundamentală stabilește că funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare pot fi ocupate de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Această regulă este aplicabilă nu numai pentru domeniul drepturilor și libertăților cetățenești, ci și pentru cel al accesului la autoritățile publice. În ceea ce privește funcțiile publice menționate în alin. (3) al art. 16 este neîndoielnic că textul se referă

la acelea care presupun exercițiul autorității statale, iar condiția de a avea cetățenie română, trebuie corelată cu dispozițiile legii române care îngăduie dubla cetățenie⁶.

6.29. Rezultă astfel fără echivoc faptul că textul alin. (3) al art. 16 a cunoscut o modificare substanțială odată cu adoptarea Legii de revizuire a Constituției. Modul de redactare al textului legii fundamentale din 1991 permitea accesul la funcțiile și demnitățile publice acelor persoane care aveau numai cetățenia română, or noua reglementare constituțională elimină această condiție prin înlăturarea sintagmei „numai”, ceea ce denotă intenția evidentă în considerarea faptului că nu mai este justificată interdicția accesului la aceste funcții și demnități a cetățenilor români care au și o altă cetățenie. Desigur, se impune precizarea că legiuitorul constituant nu a mers însă atât de departe încât să prevadă posibilitatea ocupării funcțiilor publice de orice persoană. Fiind vorba de sfera dreptului public, adică de cea a guvernării, a exercitării autorității statale, interesul politic și social nu poate admite absența oricărei legături între persoanele care ar îndeplini astfel de funcții sau demnități și statul în care le exercită⁷. Așadar, spre deosebire de reglementarea anterioară revizuirii Constituției, înlăturându-se adverbul „numai” – cât privește cetățenia română – s-a înlăturat astfel restricția sau exclusivismul la ocuparea funcțiilor și a demnităților publice⁸.

6.30. Pornind de la premisa plasării funcției de notar în sfera serviciului public și al exercițiului autorității de stat, Colegiul Director este de opinie că în cauză se poate interpreta că elementul de analogie sau comparabilitate este incident relativ la activitățile desfășurate de funcționarii publici, care implică exercitarea prerogativelor de putere publică (în cadrul funcțiilor publice de stat, teritoriale și locale), precum și a executorilor judecătorești. Acest fapt rezultă în mod evident din analiza actelor normative care reglementează funcțiile în speță și din care reiese că atât funcționarul public, cât și executorul judecătoresc desfășoară un serviciu public care implică exercițiul autorității de stat (a se vedea în acest sens *infra*, parag. 7.23, 7.24.). Astfel, se poate reține *de plano* o situație de analogie între categoria notarului public și a executorului judecătoresc ori a funcționarului public care exercită prerogative de putere publică.

6.31. În raport cu prevederile constituționale din art. 16 alin. (3) care înlătură condiția deținerii în exclusivitate a cetățeniei române pentru ocuparea funcțiilor și demnităților publice, art. 16 din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și activitatea notarială, cu modificările și completările ulterioare poate fi interpretat în sensul în care ar induce o distincție *ipso jure*, i.e. restricție, prin impunerea condiției deținerii „numai” a cetățeniei române, spre deosebire de prevederile art. 54 din Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare, ori de prevederile art. 15 din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, cu modificările și completările ulterioare.

6.32. Condițiile stabilite de legiuitor pentru ocuparea funcției de executor judecătoresc (art. 15 din Legea nr. 188/2000) sau funcționar public (art. 54 din Legea

⁶ A se vedea în acest sens *Mihai Constantinescu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu*, Constituția României revizuită, comentarii și explicații, Ed. All Beck, București, 2004.

⁷ A se vedea în acest sens și *Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu*, Drept constituțional și instituții politice, vol. I, ed. a XI-a, Ed. All Beck, București, 2003.

⁸ A se vedea în acest sens și *Ion Deleanu*, Instituții și proceduri constituționale în dreptul român și în dreptul comparat, Ed. C.H. Beck, București, 2006.

nr. 188/1999) și *in extenso*, inclusiv magistrați [art. 14 alin. (2) din Legea nr. 303/2004], impun cerința deținerii cetățeniei române și a domiciliului în țară, fără a impune condiția deținerii exclusive a cetățeniei române, în acord cu textul constituțional al art. 16 alin. (3). Or, pornind de la premisa că, în opinia legiuitorului constituant, perspectivele ori situația actuală a României în Uniunea Europeană nu mai justifică interdicția accesului la funcțiile și demnitățile publice a cetățenilor români care au și o altă cetățenie, condiția impusă de art. 16 din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și activitatea notarială ar putea fi interpretată ca venind în contradicție cu principiul egalității statuat în Constituția României, revizuită.

6.33. Însă opțiunea legiuitorului și examinarea soluțiilor legislative alese de către legiuitor, precum și conformitatea acestora cu principiul egalității statuat în Constituția României, revine Curții Constituționale.

Opinie separată a membrului în Colegiul Director, Haller Istvan

1.1. În conformitate cu art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, „prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”. Articolul 2 alin. (4) formulează în mod similar: „Orice comportament activ sau pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”.

1.2. Nu doar că decizia de adoptare și de aplicare a unui act normativ sau administrativ face parte din categoria „orice comportament”, dar O.G. nr. 137/2000, republicată, prin art. 18, responsabilizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării privind „aplicarea și controlul respectării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, precum și în ceea ce privește armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative care contravin principiului nediscriminării”.

1.3. În practica sa, Colegiul Director s-a pronunțat de repetate ori cu privire la conținutul unor acte normative, respingând excepțiile de necompetență ridicate de reclamanți (cum ar fi excepțiile ridicate de Ministerul Justiției privind petițiile legate de Legea nr. 303/2004 privind Statutul magistraților; respinse prin Hotărârea nr. 232 din 29 august 2007, Hotărârea nr. 84 din 11 februarie 2008 ș.a.).

1.4. Hotărârile astfel emise de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării au fost menționate și în deciziile Înaltei Curți de Justiție și Casație în analiza unor recursuri în interesul legii (cum ar fi Decizia nr. VI din 15 ianuarie 2007, publicată în M. Of. nr. 327 din 15 mai 2007).

1.5. Asupra petentei, care are calitățile necesare pentru a deveni notar public, dar având dublă cetățenie, regulamentul invocat produce efecte. Cum a relatat petenta în

cursul audierilor, a solicitat formularele necesare pentru a deveni notar, dar nu le-a mai completat, întrucât în formulare se solicita declararea cetățeniei.

1.6. În consecință, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării sesizat de petentă are competența soluționării cauzei, iar prevederea conform căreia pot deveni notari publici doar persoanele care dețin în exclusivitate cetățenia română este discriminatorie, întrucât reprezintă o excludere bazată pe cetățenie care are ca scop și efect înlăturarea exercitării profesiei de notar public, fără o justificare obiectivă.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu majoritate de voturi** (6 voturi pentru și 1 împotriva) ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. admite excepția necompetenței materiale a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării invocate în cauza dedusă soluționării;
2. clasarea dosarului;
3. se va răspunde petentei în sensul celor hotărâte;
4. o copie a hotărârii se va transmite părților.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

– Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Președinte
COMȘA CORINA NICOLETA – Membru
GERGELY DEZIDERIU – Membru
HALLER ISTVAN – Membru
IONIȚĂ GHEORGHE – Membru
PANFILE ANAMARIA – Membru
TRUINEA PAULA ROXANA – Membru

Data redactării: 14.06.2008